

מי היו האיסיים

על פי הנביא יחזקאל, רק צאצאי צדוק הכהן ראויים לשרת כוהנים גדולים בבית המקדש בירושלם. שושלת הכוהנים הגדולים צאצאי צדוק בירושלם נמשכה עד הכהן הגדול חוניו השלישי ואחיו ישוע. אנטיוכוס הרביעי "*אפיפנס*" הדיח את הכוהנים בני צדוק מבית המקדש בירושלם ומינה במקומם כוהנים שלא מבני צדוק. אנשיה של משפחת כוהנים מן העיר מודיעין, החשמונאים, הקימו צבא והצליחו לשחרר את ארץ יהודה משלטון אנטיוכוס. אגב כך הם גם נטלו לעצמם את הכהונה הגדולה בבית המקדש.

חוניו השלישי קיבל הזמנה מן המלך תלמי השישי להקים במצרים מקדש במתכונת דומה לזו שבירושלם. הוא הטיל את משימת הקמת המקדש במצרים על בנו, חוניו הרביעי. זה הקים במצרים מקדש לפולחן יהוה, אך היה חשוף גם לפולחני אלילים מן הפנתאון המצרי, ובהם האלה *איסיס*. לאלה זאת יוחסה היכולת להקים מתים לתחיה. כוהנים ממקדש חוניו באו לארץ יהודה והביאו איתם את האמונה בתחיית המתים. כת הכוהנים השלטת בירושלם בתקופה ההיא, משפחת חשמונאי, שללה מכל וכל את האמונה בתחיית המתים. היות שהיכולת להקים מתים לתחייה מיוחסת לאלה איסיס, זכו הכוהנים שעלו ממצרים, בפי הכוהנים החשמונאים ואוהדיהם הצדוקים, בכינוי הגנאי "איסיים". הכינוי הזה לא היה לגמרי מנותק מן המציאות, היות שמקדש חוניו הושפע מן הפנתאון המצרי. מוצאו של ההיסטוריון יוסף בן מתתיהו הוא ממשפחת הכוהנים החשמונאים. הוא קיבל את כינוי הגנאי כאילו זה שמם האמיתי, וכך הוא הציג אותם. בהיותם צאצאים ישירים של צדוק הכהן, הם הכריזו על עצמם כיורשים האמיתיים של הכהונה הגדולה במקדש בירושלם. אך הכוהנים החשמונאים לא ויתרו על הכהונה הגדולה שנפלה בחלקם כפרי בשל, והשיבו מלחמה שעה, השמיצו אותם ורדפו אותם. בגלל הרדיפות, נאלצו רבים מהם להסתתר.

במדבר יהודה נמצאו מגילות גנוזות. אנו מכנים את בעליהם "אנשי כת המגילות" ושמות נוספים, אך לא מצאנו "איסיים" בין השמות. בין המגילות נמצאה מגילה המדברת על מלחמה בין *בן אור* ו*בן חושך*. בני אור הם הטובים, ובני חושך הם הרעים. בינם לבין עצמם הם לא קיבלו את השם "איסיים"; זאת, כפי שמספרים היסטוריונים מן התקופה

ההיא - יוסף בן מתתיהו, פילון האלכסנדרוני ופליניוס הזקן - אלא כינו עצמם בשמות אחרים המשקפים את ערכיהם, אמונותיהם ואורח חייהם ומדגישים את המחויבות שלהם לתורה, לקהילה, לטוהר רוחני ולפרישות מחיי העולם החיצון. משום המאבק עם הכוהנים החשמונאים ואוהדיהם הם הציגו את עצמם "הטובים" ואת אנשי חרמם "הרעים". אנשי כת המגילות כינו את עצמם "בני אור" ואת אויביהם "בני חושך".

מערות מדבר יהודה היוו מקום מסתור טוב לכוהני צדק נרדפים, הן משום קשיי ההגעה, מחד, והן משום הקרבה הגיאוגרפית לירושלם, מאידך. מכאן המסקנה הכמעט וודאית שאנשי כת המגילות השתייכו לקבוצה שכונתה "איסיים".

אנשי הכת הזאת, כמו אנשי כמה וכמה כתות יהודאיות, הושמדו בידי שליטיה הרומאים של ארץ יהודה. אך מורשתם נשמרת עד היום דרך עקרונות הדת המשיחית (נצרות). הדת הזאת מחזיקה סמלים וטקסים שנהגו בבית המקדש בירושלים כגון מזבח, ניסוך יין, מדרג של כהונה, טקס המיסה (ממשיך את רעיון הקרבן וההודיה שהיה נהוג בבית המקדש), תפילה בזמנים המקבילים לקרבנות התמיד בבית המקדש, שימוש בקטורת, בגדי כהונה, כלים מקודשים, קריאת כתבי הקודש בציבור, חג השבועות, טבילה, וידוי ועוד...